

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

În Austria și la noi.

Am arătat și de alte dăți deosebirea între stile politice din Austria și între cele din Ungaria. Mai nainte în Austria era un singur popor stăpân peste toate celelalte; limba și voința lui să împună peste tot locul. Acest popor au fost Nemții din Austria.

Starea aceasta însă era nefirescă, căci nefiresc lucru este ca într-o țeară locuită de mai multe popoare, unul singur să le stăpânească pe celelalte și să dreagă lucrurile așa, cum îi vine lui singur bine. Dimpotrivă o țeară cu popoare de limbi și obârșii deosebite, numai atunci va înainta, când toate popoarele vor avea drepturi de-o potrivă și nici unul nu va încerca să apese și nedreptătească pe celelalte.

Astăzi în Austria lucrurile au luat un curs natural. Deosebitele popoare și capătă drepturile lor firești; au dreptul să-și folosească limba lor în școale și în viață publică, să aibă deregători din sinul lor și statul earăși are datorință să se îngrijească în măsură dreaptă de binele și înaintarea tuturor de-o potrivă, iar nu numai de un popor.

Aceasta stare de lucruri a pus pe gânduri pe stăpânitorii nostri Maghiari. Să tem adeca, că vor ajunge și ei ca Nemții din Austria. Nemții în țările austriace au fost odinioară tari și mari, cum sunt azi Maghiarii la noi, dar au fost siliți să facă loc și celorlalte popoare și stăpânirii lor și să le păsească.

Maghiarii să tem de o cădere cu atât mai mult, cu cât Ungaria stă în strinsă legătură cu Austria, fiind amândouă o imperie și apoi nu să poate, ca în o parte a imperiei să domnească egalitatea popoarelor, iar în celalătă, în Ungaria, popoarele să fie stăpâne și nedreptățile de unul singur, care nici nu alcătuiesc partea mai mare a locuitorilor țării.

Eată spre pildă ce scrie în privința această un ziar de frunte nemțesc din Berlin, cu numele *Die Zeit* (Vremea):

„La Maghiari lipsesc temeiurile cari să le asigure pe vreme lungă stăpânierea. După statistică oficială, alcătuită de Maghiari, Maghiarii fac 48½% (adecă aproape jumătate) din totalitatea locuitorilor, dar în numărul acesta se cuprind multe sute de mii de străini, Ovrei și Tigani, cari numai până ține stăpâ-

Apare în fiecare Duminică

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăci nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

nirea maghiară se dau de Maghiari. Stăpânierea maghiară nu va fi de durată lungă chiar și din cauza, că între toate popoarele Ungariei ei au cele mai mici percente de sporire. Este favorabilă pentru Maghiari trecerea Nemților (Svabi) în partea lor, dar afară de Nemți, celelalte popoare nu se maghiarizează.

„Slovaci, Sloveni, Sérbi, Ruteni, Croații și Români împrejmuese, ca o cunună, pe Maghiarii din lăuntrul țării și toți aceștia să împotrivesc maghiarisării“.

Din cele spuse până aici să se vede, că nu suntem departe, ca adevărata dreptate și deopotrivă îndreptățire a tuturor popoarelor să se sălașluiască și la noi.

Dar să nu gândim, că aceasta vine de sine, fără luptă și fără osteneli! „Porumbul frig nu sboară la nime în gură“ așa zice vorba lumii și ea adevără grăiește. Popoarele Austriei asemenea n-au ajuns la starea lor de acum, la recunoașterea drepturilor lor naționale, stând cu mâinile în sin. Ele s-au luptat crunt împotriva Nemților a tot stăpâniștori și au lucrat din răsputeri, ca să se întărescă și se înainteze, răzimați numai pe propriile lor puteri. Luptele și silințele lor au fost incununate de isbândă și acum încep să se bucură pe roadele muncii lor.

Așa trebuie să facem și noi! Trebuie să luptăm pe toate terenele vieții publice, totdeauna însă între marginile hotărîte de lege; să ne arătăm întotdeauna că Români, să protestăm împotriva încălcării drepturilor noastre și să ne întărim în toate privințele, prin muncă și ținere la olală.

Dacă așa vom face, isbândă a noastră va fi, iar dacă vom sta cu mâinile în sin, fricoși și resleți, ne vom prăpădi, că niște nemernici.

Un nou proces de presă. Din o vorbire a ministrului de legi Erdélyi, ținută în dietă, afilam, că »Tribuna« va avea un nou proces de agitație. În ședința din Sâmbăta trecută deputatul Visontai i-a imputat ministrului că prea urmărește ziarele cu procese. Ministrul, că să se desvinovătească a răspuns, că în anul acesta procurorii au cerut învoirea guvernului în 22 de cazuri, se înceapă procese de presă, dar guvernul numai în 7 cazuri a dat poruncă de înprocesuare și anume: a săcătate un proces ziarelor: »Allam nélkul«, »Tribuna«, »Zastava« și »Trpstra« pentru agitație contra naționalității, și în fine lui »Magyar Néplap« pentru agitație contra jidănilor, iar lui »Vörös Irány« și unei foi socialiste pentru calumnare.

De-oarece cele două procese, despre care am făcut pomenire că se fac »Tribunei« nu sunt puse la cale de-a dreptul de guvern, ci de slujbașii unguri, procesul despre care a vorbit ministrul Erdély este un nou proces împotriva »Tribunei«, al treilea în luna aceasta și al douăzeci și seselea în șirul nesfîrșit al proceselor.

Martirii nostri din 1848 — „bandiți și tâlhari“! Așa îndrăsnesc se scrie foaia ungurească »Haszánk«. Scriind, cum am sărbători România ziua de 3/15 Maiu anul acesta, numita foaie ungurească are nerușinarea să numească pe vitejii nostri luptători-martiri din 1848 „bandiți și tâlhari“ Adeca acei mari Români, cari în ne mai văzută liniste și bărbătie au ținut adunarea de pe »Câmpul libertății« cum însuși comisarii stăpâniștori au recunoscut în sufletul lor, acei mari Români, cari și-au jertfit sângele și viața pentru libertate și pentru Înalta Casă Domnitoare, sunt niște »bandiți și tâlhari« care nu răsăritiunguri, cari au dat jos de pe tron pe Împăratul Francisc Iosif, împreună cu întreaga casă Domnitoare! S-ar putea o mișcie mai mare că această acuza față de cei mai mari eroi ai nostri?

„Drapelul“. Noul organ cu numele »Drapelul« despre care am făcut pomenire în un număr de mai nainte, a început să fie la București. El reprezintă vederile lui P. S. Aurelian și a partizanilor săi, cari formează un grup al partidului liberal. În acest grup sunt adunați în jurul lui Aurelian mulți dintre cei mai însemnați bărbăti politici ai României. În numărul dintâi noul ziar publică programul său, în care între altele să vorbește și despre noi, Români din afară de regatul României. »Drapelul« făgăduiește, că ne va sprijini și va lupta pentru interesele noastre, fără de a turbura liniste statelor, în care locuiesc Români.

Dorim viață lungă nouului ziar!

Cuota. În anul trecut am spus cătorilor nostri ce este de a se înțelege sub cuvântul *cuota* și am vorbit peste tot despre afacerile și cheltuielile ce le au împreună cele două părți ale imperiei noastre, adeca Austria și Ungaria.

Acum mai nou se vestește din Viena, că guvernul austriac în vara aceasta nu va așterne parlamentului proiectele privitoare la renoirea afacerilor comune. Astfel afacerea cu cuota va fi amânată pe o jumătate de an sau chiar pe un an și pe acest timp va remâne aceeași stare ca până acum.

Cauza acestei amânări este, că guvernele nu pot ajunge la înțelegere în privința cuotei.

Să cunoască limba. Comandantul Landwehrului (honvezinii) austriac, Archiducele Rainer a fost săptămâna trecută în orașul Leitmeritz, care e locuit de Nemți și Cehi și primind între altele deputația comunei, a întrebat de primarul, cum se înțeleg și cum trăiesc la olaltă cele două naționalități din oraș?

Primarul a răspuns că trăiesc în bună înțelegere, la ce Archiducele a zis:

— *Cine vrea să fie deregător de stat trebuie să cunoască limba acelei popoare, cu care să în atingere!*

Ce zic la aceasta stăpânitorii nostri șovinisti?

Cutezanță. Ministrul de justiție sau al legilor are de gând să îndrume judecătoriile din Croația să-și scoată hotărîrile și sentențele, nu numai în limba croată, ci și în traducere maghiară.

Tot mai cutezători se fac Maghiarii în ale maghiarării, dar prin aceasta își taie creanga sub picior, căci își fac în toate părțile tot mai mulți dușmani.

Alegerile în Croația. Săptămâna trecută s-au făcut alegerile de deputați pentru dieta Croației. Resultatul lor este următorul:

În două cercuri electorale s'a sistat alegerea, ear' în celelalte 86 de cercuri s'a ținut cu următorul rezultat: s'a ales 57 deputați de ai partidului guvernamental (dela putere), 25 din opoziția unită, 2 din fraciunea lui Frank, ear' 2 cari stau afară de partide.

Opoziția a cucerit 17 cercuri dela partidul guvernamental și a pierdut un singur cerc, ear' în partidul guvernamental au intrat 23 de Sérbi, cari în anumite casuri asemenea vor face opoziție guvernului.

Foile maghiare »patriotice« sunt supărate pentru învingerea aceasta a opoziției din Croația și o atribuie agitației făcute din partea preoției, care spunea alegătorilor, că guvernul voiește să introducă în Croația căsătoria civilă-păgână, ca la noi.

FOITA.

Să văd penele.

Din carte „Opșaguri“, de Ioan P. Reteganul.

Scăpăta-se rău baronul,
Moșii, carete și cai
Erau toate la jidanul,
El mânca ceapă și aiu
Si fașole, ear' jidanul
Iși umplea bine brihanul,
Ca pui făpti și cu plăcinte
În brânză înveluite,
Dela baron celuite.
Așa-i lumea; pasămite
Până urul se ridică
Altul în prăpastii pieță.

Si cădea greu la baronul
Văzându-se-n astă stare,
Dar' fulul era jidanul.
El ca omul cel cu stare
Ce toate le ia în gălăză

3/15 Maiu.

— Sărbarea zilei. —

Marea zi istorică de 3/15 Maiu a mai fost sărbătă, încât sămăcă acuma, în următoarele locuri:

În Iclănel s'a sărbătă frumos și cu mare insuflare, împreună fiind sărbarea cu adunarea despărțemelui XXV M. Ludoș al »Asociației transilvane« și cu o petrecere poporală. În seara de 14 Maiu corul țărănesc a cântat pe locul ridicat de lângă sat: „Veacuri triste intunecoase peste capu-mi au trecut“ și alte cântece naționale, prevestind sosirea zilei de 3/15 Maiu. În această zi s'a adunat la 2000 de oameni, inteligență și popor. După slujba d-zească, s'a început petrecerea poporală, apoi s'a ținut adunarea „Asociației“, după care a urmat ecară petrecere și banchet, la care s'a ținut mai multe vorbiri. Petrecerea a ținut până în zori de zi. S'a jucat și „Călușerul“ și „Bătuta“ de cără următorii juni bravi: Alexandru Macaria, vătavul, Filon Murășan, Teodor Ciua, Simeon Murășan, Ioan Dobra, Nicon Murășan, Constantin Oltean, Alexă Voda, Vasiliu Gurgian, Iosif Șopterian și Alexă Boeriu.

Meritul, că în Iclănel să sărbătează din an în an pomenirea acestei zile, este în locul sănătății al harnicului preot Romul S. Orbean și a soției sale, d-na Aurelia Orbean.

În Graz (oraș în Austria) s'a sărbătă în chip foarte frumos pomenirea zilei, din partea tinerilor nostri, aflatatori acolo la școalele mai înalte. La sărbătă au fost de față și studenții altor naționalități, prieteni cu noi anume: Croați, Sérbi, Cehi și Sloveni, apoi trimișii studenților români dela academia din Leoben. Sărbarea s'a deschis prin o scurtă dar frumoasă cuvântare a tinerei Cornelius Neß, După aceea tinerei Gheorghian a cedat o lucrare sa, în care a arătat însemnatatea zilei de 3/15 Maiu. Apoi s'a cântat „Deșteaptă-te române“ și alte cântece naționale și de-ale slavilor prietini, s'a declamat și s'a rostit cuvântări insuflitoare. Sărbarea a ținut până târziu noaptea.

În Craiova (România) a aranjat sărbătă secția Ligii culturale de acolo la teatrul național, unde s'a adunat un public foarte mare și ales. Teatrul era împodobit cu steaguri naționale. Deschiderea s'a făcut cu imnul național »Deșteaptă-te române«, apoi a ținut o insuflitoare vorbire dl Dr. I. C. Drăgescu, s'a cântat melodii naționale și declamații.

După-ce are o sumă
Oare-care de argint;
Sfânt e deci acel cuvânt
Care zice: „plinul sac
Stă lesne sus ca un drac,
Eară sacul, care-i gol
Cade jos călcăt în mol“.

Dar' baronu-i tot baron
Chiar' lipit de calicie,
El pururea e cocon
Si o dă pe barcnie
Cu vorba, căci ce să zici,
E baron și pace bună
Chiar' de-i vătaf la calici!

Așa baronul din vorbă
Ne mai având ce mânca,
Nici friptură, nice ciorbă,
Cu fasole se-n fundă
Si apoi să fudulea
Si tot de fripturi vorbea.
Odată domnul baron
Sătul bine de fasole
Merge până la jidan

SCRISORI.

Adunare învățătoarească.

Adunarea filială de primăvară a învățătorilor români din tractul Samșudului s'a ținut în 29 Aprilie c. în comuna Corund.

La orele 8 a. m. s'a ținut serviciul d-zeesc prin dl preot din loc Ioan Farcău, la care au luat parte mai mulți învățători.

După serviciul bisericesc, la 9 ore, în frunte cu dl protopop Gavril Vaida, ca președinte, învățătorii s'a adunat în sala de învățământ din loc, unde dl președinte prin o cuvântare bine aleasă face cunoscut celor adunați: chemarea învățătorului, rugând pe cei de față să fie cu deosebită luare aminte la toate punctele ce să vor lua în discutare, și declară adunarea de deschisă.

În lipsa notarului tractual, adunarea alege un notar ad-hoc, în persoana lui Traian Husto inv. în Bobota.

S'a constatat membri cari lipsesc și s'a indus în protocol.

În înțelesul circularului de sub nrul 147—897 a pres. adun. filiale, învățătorul local a fost provocat să-și aleagă o temă să o predea școlarilor, dar' luând în bagare de seamă necualificătuna învățătorului, propunerea n'a avut rezultatul dorit.

Ar fi urmat cetirea unei lucrări prin Vartolomeu Șipoș, care însă a lipsit fără de a-și țină de datorină a se scusa. Pentru adunarea viitoare ca vorbitor s'a ales inv. din Curitău Vasiliu Barna și suplent Vartolomeu Șipoș din Husmezeu.

S'a cedit circularul dela presidele reun. învățătorilor sălăjeni de sub nrul 289—897 în care învățătorii sunt rugați să hotărască în favorul fondului funebral ce să intemeiază și încât vor pute să conlucre pentru buna reușită a tomboloi, ce ar avea să fie după adunarea gen. a reuniunei inv., la petrecere.

Privitor la amendoau punctele membrui adunărei se obligă a face toți pașii de lipsă pentru buna reușită a celor amintite.

Cu deosebită bagare de seamă au fost ascultate propunerile dlui vice președinte Gavril Aluș inv. în Babța tu cari roagă pe domnii învățători, că fiecare în comuna sa, în înțelegere cu preotul, și locuitorii comunei se intemeeze o „Reuniune de cumpătare“ în potriva beuturilor spirituoase, ale cărei statute să afli publicate de d-sa în „Foia Poporului“ în cea dintâi jumătate a anului 1897.

Si și zice: ei, vecine,
Mai dă-mi 50 de coroane
Imprumut, că dați-voi poame
Drept ujură după bani.
Dar' jidau-i din jidani,
Zice: „Domnule baron,
Dați-voi, că știu că ești om
Cum se cade, dar' acum
Nu am, zeu, nice un modru,
Fără mâne, mult poimâne,
Face-vom cum va fi bine,
Se văd sănătău poamele
Apoi dau coroanele;
Ear' acum, căci ai venit
La noi, te rog umilit
Stăi se gustă la laolaltă,
Am pește prin delă balta,
Am și friptură de pui
Si vin roș, deci să te pui
Domnule baron cu mine
Să gustă la odată bine.
— Mulțumesc frumos vecine,
Dar' gustat-am foarte bine
Chiar acuma un copon.

A doua propunere a lui Aluște, ca protocolul luat în adunare să se deosebească și cu înțelegerea acesteia să fie înșarcinat notariul ad-hoc.

Propunerile s-au primit, deobligându-se fiecare, din răspunderi a lucra pentru buna stare și înaintarea poporului.

Traian Husti propune, ca în viitor să potrivă datinei de până acum, o propunere practică să fie sortită între învățătorii care sunt de față la adunare, și să fie tractată, ea că două propunere va avea o propunere învățător, unde să se va ține adunarea.

Propunerea să primește.

Locul adunării de toamnă să aibă loc în Ciuta, după ce s-au ales membri verificători în persoanele lor *Constantin Man* din Giorocuta și *Vasiliu Barna* din Curitău.

După aceasta dl președinte mulțumind celor de față pentru viul interes arătat în decursul adunării și rugându-i că și pe viitor să mai mare zel și răbdare să lucre pentru binele deobște, prin ce fiecare face destul chemării sale, declară adunarea de închisă.

Botoșani, la 10 Maiu 1897.

Traian Husti.

inv. gr.-cat. în Botoșani, și not. ad-hoc.

Examene.

Lupoia, 23 Maiu.

Stim. ale Redactor!

La școala noastră română gr.-cat. din Lupoia, tracul protopopesc al Derghei, să aținut la 21 Maiu st. n. examenul dela sfîrșitul anului școlastic 1896—7.

Deși școala noastră până în acest an, din toate punctele de vedere a fost cam slab aranjată, totuși rezultatul examenului a fost peste așteptare mulțumitor, ceea ce numai laudă poate face înțărul învățător *Teodor Stoia*, care cu stăruință deosebită a lucrat într-ună deplină chemării sale de învățător. Dl *Ilie Șerban*, trimisul protopopesc, prin o vorbire a declarat examenul deschis, și așa să anceput ascultarea băieților.

Răspunsurile micilor școlari erau hotărîte și respicate; unii pe alții se întreceau în răspunsuri bune. La sfîrșitul examenului doi școlari începători au predat cu bună pricepere dialogul „*Tatăl și Fiul*”, a cărui cuprins pe lângă combaterea altor reale, îndeamnă pe părinți să-i da copiii la meserii. O fetiță

— Te cred, domnule baron
Că doară cum să nu cred
Când chiar penele să văd.

Adeca jidauul Chon
Vede că domnul baron
E stropit pe piept și foale —
Cum măncase — cu fasole.

Poesii populare.

Din Tîrnova.

Culese de *Ioan Voina*, croitor.

Câte mândre iubireaș,
M'ar pune birău-n oraș,
Dără cîte am lăsat
M'ar fi pus primar la sat.

Mândruța mea dinainte
A fost mândră peste fire
Și a fost nevastă-n tre doamne
Ca și pupu când înfloare,
Că pupu când a'nputa
Chiar toți junii 'l-ar purta

drăgălașe a desfășurat pe cei de față prin declarația unei rugăciuni îndreptată către „Creatorul omenimiei” pentru scutirea „marei națiuni românești”.

Examenul a fost încheiat prin vorbirea trimisului protopopesc, care prin cuvinte călduroase își sălmăci mulțumita pentru sporul făcut în acest an. Acestei vorbiri i-a răspuns Dl *Teofil Dragomir*, proprietar în loc, arătând greutățile cu care a trebuit să se lupte, zelosul învățător, nu numai la începutul anului școl. ci și în decursul acestuia.

Ioan Murășan.

DIN LUME.

Din Rusia.

Voronzov-Dascov Ivanovici, ministrul curții și ministrul de finanțe al casei domnitoare rusești, a fost lipsit de postul său și înlocuit cu baronul *Frederiks*. Voronzov-Dascov a ocupat postul de ministru al curții Țarului dela 1881 și a fost iubit cu deosebire de către Țarul *Alexandru III*. El a născut la 1837 în Moscova și a fost în totdeauna mare moscovit și șovinist rus. El crede, că Europa apuseană este o primejdie pentru neașternarea națională a Rusiei. Cu deosebire e mare dușman al *Germaniei* și al Nemților aflători în Rusia.

Se crede, că aceasta din urmă e cauza căderii lui Voronzov-Dascov. Țarul de acum *Nicolae II* are simțeminte mai prietenești față de Nemți, decum avea părintele seu *Alexandru III*, și de aceea a depărtat dela curte pe ministru, cu care nu se putea uni în păreri.

Astfel căderea lui Voronzov-Dascov are însemnatate politică.

Din Răsărit.

În sfîrșit răsboiul între Turci și Greci a început, încheiându-se armistițiul de 14 zile, după care va urma pacea. *Edhem-Paşa*, comandanțul Turcilor a spus, că el e înșarcinat a conduce pertractările pentru legarea păcii cu Grecia. Guvernul

Pupii când înflor frumos
Junii toți sunt bucuroși
Gândesc că toți au folos;
Dar n'au toți de pupi folos
Numai junii cei frumoși
Numai cari sunt drăgăstoși,
Cari vorbesc cu vorbe mândre:
Când sărută tot fi și ride
Și fi și ride frumușel
Mor fetițe după el;
Dar junele căluzit
Și la babe li urit.

Bade tu te înșurași
Pe noi tete ne lăsași
Numai căt ne înșelași
Și pe noi ne sărutsași;
Unde noi ne-am mărita
Ne spune de dumneata:
Să te duci după Ionic
Că acela și-i ibovnic.
Ori și-a fost, ori azi și-a fi
La noi nici nu mai gândi.

grecesc în urma acestei stiri a înștiințat puterile europene, că Grecia și-a încrezut puterile apărarea intereselor sale și de aceea nu intră în pertractări de-a dreptul cu Turcia.

Din Londra se scrie, că puterile s-ar fi înțeles, ca Creta să capete deplină guvernare de sine, însă sub puterea Sultanului.

Vieata și faptele

lui

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei

1457—1504

de *George Cătană*, învățător.
(Urmare.)

Pe cale se adunară sub steagurile lui o mulțime de nemulțumiți și partizani ai tatălui seu; și cu cât înainta mai mult, cu atât oastea lui creștea. Petru Aron înțelegând aceasta, strinse toată oștirea sa și îi ești înainte la satul Joldești pe Siret (jud. Botoșani) Stefan înainte de începerea luptei chemă la sine pe toți căpitani și capii oștei și le zise: «Fraților! nu vin în această țeară înpins numai de dorul nebun de a cuprinde tronul tatălui meu, ci vin că văd această țeară ruinată, locuitorii ei împilați și asupriți de boerii tirani, voesc a ușura soartea lor, voesc a ridica țeară aceasta la mărire și fericire Așa să ne ajute Dumnezeu». După aceea cercetă cu băgare de seamă locurile unde avea să fie luptă, și facă planul de bătăie astfel, în cât nici cel mai vestit general nu l-ar fi putut face mai potrivit. Era la 6 ore, ziua de 12 Aprilie 1457 când:

Lupta se începe și fă sângerioasă
Privindu-o simțai un fior prin oase
Din ambele părți săgeți suerau
Din ambele părți tunuri bubuiau
Sbura lânci, topoare în vînt aruncate
Și-apoi le vedea cum cădeau turbate
Peste bravi voinici, peste floarea terii,
Vîrsând a lor sânge, sdrobindu-le creerii
Mai pe urmă eată-i, pept la pept să bat
Soarele apune roșu... înfocat.

Din Pustiniș.

Culese de *Toșa Voicdu*, econom.

Acum de cu primăvară
Mă întâlnii cu mândra eără,
Ea mie așa-mi zicea
Că n'am de-a mă supera,
Când se va face căldură
Atuncia ea să îndură
Într-o seară de se fură
Mie ca să-mi dee gură.
Atuncia, mă intorsei
Și și eu așa-i spusei
Că să bage bin de seamă
Să n'o vadă a ei mama.
Mândrulită ochesea
Vicleană e mama ta
Că dacă n'ar fi vicleană
Ne-am întâlni la poiană.
Colea în de către seară
Es fetițe pe afară
Și fiorii spionesc
Pe la portiță pândesc,
Și prin ușă se fură
De hoțesc puțină gură.
Las hoțească ori și care
Că gura nu-i lucru mare
Mai ales a fetelor
Dulceața holteilor.

Atunci oștirea lui Aron ne mai putându-se sătineea, o ia la fugă. Cavaleria lui Stefan o luă în goană, și o risipi. Petru Aron și cu cățiva ostași fugi și scăpă la Orbic (jud. Neamț), așteptând să-i vină ajutor ca ear să înceapă luptă. Pe câmpul de bătaie rămăseră morți o mie de ostași și mai mulți răniți.

Ajutorul lui Petru Aron veni și lupta să începă de nou, dar' fu mai puțin săngheroasă, căci Petru Aron fu înăntă invins și fugărit în Polonia.

Atunci Stefan plecă cu oastea către Suceava, dar' nu intră în oraș, ci se opri la porțile cetății pe un câmp deschis numit »Diruptate«. În locul acesta se adună tot poporul, boerii, boerașii, mazilii, rîndașii, curtenii, călugării, toate căpeteniile clerului dimpreună cu Metropolitul.

Stefan să suie pe o înălțime și cu glas tare le zise: »Oameni buni! vreți voi să vă fiu eu Domn? Atunci toți cu un glas au strigat: »Întru mulți ani dela Dumnezeu să domnești!«. Atunci Stefan primi din mâna Metropolitului schiptrul și standardul țării, apoi intră în Suceava. Acest standard avea pe deoparte capul de zimbru (marca țării) ear pe ceealaltă parte sf. George călăre, lovind cu sulița un bălaur.

După trei zile dela alegere, noul Domn merse la biserică călare pe un armăsar sprinten. La poarta bisericii descălecă. Teocist Metropolitul cu toți Episcopii, Arhiepii, preoții și diaconii îl întâmpină cu sfânta evanghelie și cu cădelnițe din cari eșia un mirosoare plăcut de smirnă și tămâie, ear poporul cu făclii aprinse în mâni lăudau pe Dumnezeu. Ajungând Stefan la treapta cea dintâi, Metropolitul se coboră la dînsul, luă sfânta evangelie din mâna preotului ce o purta, și o dete Domnului ca să o sărute; atunci psaltul cel dintâi începă să cânte »vrednic este«. Ajungând Domnul dinaintea altarului își luă stema de pe cap, să încină și sărută sfintele icoane ale Domnului nostru Isus Cristos și a Prea curatei Fecioare Maria. Apoi Episcopul dela Roman și cel dela Rădăuți îl luară de subsuori și-l duseră prin ușile împărătești în sfântul altar, îl ocoliră de trei ori, în vreme ce cântăreții cântau rugăciunile obiceinuite la asemenea ocasiuni, sfîrșind cu »Isaia dănuiește«. După aceea Domnul și amândoi Episcopii îngenunchiară dinaintea altarului, dinaintea sfântului jertfelnici; Metropolitul puse omoforul pe capul Domnului și ceti moldova rînduită la încoronare, apoi unse (pomăzui) pe Domnul Stefan cu sfântul mir. După aceea eșiră din altar și Domnul fu dus de cei doi Episcopi în jetul Domnesc. Astfel primind binecuvântarea Metro-

politului, Domnul veni în mijlocul bisericii, să încină și să rugă lui Dumnezeu, sărută mâna Metropolitului, ear' Metropolitul sărută creștetul Domnului, apoi își puse stema strămoșească pe cap, și cu toată suita de călugări, ostași, boeri și de popor eșii din biserică și să întoarse la Palat.

Acolo la scara cea mare descălecă și intră cu toții în sala cea mare de consiliu, unde era un tron pe care șezu Domnul. Metropolitul, Episcopii, boerii, căpitanii și toți ceialalți stătură în picioare. Metropolitul felicită și ură vieată lungă Domnului spre a putea ferici poporul cel mult asuprit. Domnul în câteva cuvinte arătă că s'a suit pe tron ca să facă țeară mare și fericită și nici deea din ambiția de a alunga pe Petru Aron și a cuprinde el tronul părintesc. (Va urma).

Vorbe înțelepte.

— Una la săptămână. —

Cuvântul.

Cum ai zis un cuvânt, cuvântul te stăpânește, dar până nu l-ai zis, tu îl stăpânești pe el.

Proverb Arab.

Dr. Lueger.

— Primarul din Viena. —

Bărbatul, a cărui icoană o dăm aci, Dr. Lueger, este străin de noi Români, după neam, dar' nu e străin după simțemintele sale. El este neam, dar' unul dintre nemții aceia, cari iubesc dreptatea, iubesc libertatea, sunt creștini buni, și cu creștinii și luptă în contra jidovilor și împotriva tuturor celor ce spriginesc pe Jidovi sau sunt spriginiți ei de ei. Dr. Lueger este unul dintre acei străini, cari nouă năsenevoitorii prietini, ear' Ungurilor, mai ales Ungurilor jidoviți, neîmpăcat dușman.

Astăzi el este deputat în marele sfat al țării, în Viena, și totodată primarul orașului împărătesc, al Vienei. Deputat e Lueger de mai mulți ani, primar însă a ajuns numai de o lună. Si mare luptă a luptat el, și multă luptă au luptat mulți de ai lui, până ce a ajuns Lueger în fruntea împărătescului oraș.

De trei ori a fost ales Dr. Lueger, ca să fie primar în orașul nașterii sale, și de trei ori a fost respins. Nici chiar împărărat nu a voit să-l întărească. Pentru că, să ni-o

însemnăm, că pe primarul Vienei trebuie să-l întărească chiar împărătel, ca să fie deplin întărit în slujba sa. În sfîrșit însă totuși a isbutit, și la a 4-a alegere împărătel nu numai că l-a întărit, ci la întempiat chiar cu cuvinte frumoase de măngăiere și încuragiare.

Lucrul s'a petrecut astfel.

În Austria încă sunt mulți jidovi, ca și în Ungaria și Transilvania. Mai ales însă în Viena, orașul cel dintâi al Austriei, Jidovii sunt într-un număr îngrozitor, cum numai în Budapesta, sau Budapesta, să mai găsească. Firește, că Jidovii, bogăți fiind, au cucerit cu puterea banilor toate cercurile vietii, și au luat în stăpânire întreg orașul. Ei s-au făcut stăpâni nu numai pe negustorie, industrie, meserii și toate isvoarele de câștig, cî au apucat deasupra și în comitetul orașului, ba chiar și în sfatul țării. A fost rușinoasă pentru creștinii din Viena această domnie jidovească. Dar ea a fost nu numai rușinoasă, cî grea, barbară și tiranică. Pentru că Jidovii, când ajung la ceva domnie, întocmai ca anumite gadini, se fac foarte obraznici, se pun în fruntea tuturor trebilor, și nu numai domnesc asupra celorlalți, ci și mai și batjocoresc.

Spre a scutura acest jug ticălos să pornit o adevărată luptă. Si cei ce au pornit luptă în numele creștinismului, pentru apărarea creștinismului față cu Jidovii, au căpătat numele de *anti-semiți*, adică potrivnici ai *semiților*, contrari ai jidovilor. *Antisemiti* formează un mare partid politic în Austria, și capul lor, chipu presidential lor, este Dr. Lueger. El a condus lupta mare a creștinilor din Viena împotriva *semiților*, sau a jidovilor; el a zdobbit domnia lor nesuferită și rușinătoare, și el a dobândit cununa isbândei, ajungând astăzi să fie primarul orașului, ca să curătească de toate jidovismele acest creștinesc oraș și să-ăseze de nou *crucea*, delăturată de judei, la locul cinstit, ce-i se cuvine în vieată creștinească.

Dr. Lueger înseamnă deci pentru noi un bărbat, care pildă vie ne-a dat cum să luptăm cu stăruință și neclintită statornicie până la desăvîrșita isbândă a causei, ce reprezentăm.

El ne-a dovedit că o luptă bărbătească și dreaptă, de care se apucă un popor întreg, ajunge mai curând ori mai târziu dar' ajunge la ținta dorită, ori câte pedeci 'i-s'ar pune în cale.

De altă parte, pentru noi Români, Dr. Lueger mai are o însemnatate deosebită. În dieta din Viena de multe ori și-a ridicat el cu bărbătie glasul seu puternic, vorbind *pentru noi*, și *împotriva* Ungurilor, cari s-au înfrățit cu Jidovii, ca să ne stăpânească pe noi popoarele creștine.

Când la 1892 Români, în frunte cu Dr. Rațiu, s-au dus cu *Memorandum* la Viena, dintre Nemții de acolo numai oamenii din partidul lui Lueger, adică antisemiti, au întâmpinat cu dragoste pe Români, și le-au făgăduit tot sprințul. Drept că atunci *Memorandum* n'a fost primit de Maiestatea Sa, dar' să ni-o însemnăm, că Lueger, deși neam, de trei ori a fost respins, și n'a fost întărit de împărătel, și cu toate acestea, dacă a luptat mai departe, neclintit și bărbătește, în sfîrșit a învins, și a fost nu numai întărit de împărătel, ci a fost primit chiar cu dragoste.

Să nu descuragiem dar', ci să luptăm, neintrerupt și neclintit.

Adevărul trebuie să învingă, mai târziu, ori mai curând. Aceasta ni-o dovedește și lupta antisemitiilor, în frunte cu Lueger.

PARTEA ECONOMICĂ.

Despre dări și termine.

Un termin sau soroc pentru darea directă a fost în 15 Maiu, adecă a trecut cu vre-o 15 zile. Până în 15 Maiu a trebuit să plătim darea pe al doilea pătrar al anului, adecă pe lunile Aprilie, Maiu și Iunie.

Cine n'a plătit darea până la 15 Maiu, va trebui să platească interese (camete) de întârziere, cari sunt cu atât mai mari, cu cât întârziem mai mult.

E bine deci, ca fiecare să se silească a-și plăti darea de pătrar de an căt mai curând.

Termenele de plată pentru dările directe sunt patru în fiecare an, anume: 15 Februarie, 15 Maiu (în anul acesta trecute), 15 August și 15 Noemvrie.

Dări directe de stat se numesc: darea de pămînt, darea de casă după clasă, darea de casă după chirii, darea de căștig personal (cl. I. cl. II. cl. III. și cl. IV.) apoi darea de camete, darea după întreprinderi mai mari d. e. a institutelor de bani, darea de mine, aruncul general suplementar.

Dări indirecție sunt: darea de milice (taxa militară), darea de pușcă, ecuivalentele, darea de consum, darea de precupet și competențele erariale.

Din dările cari sunt de a se solvi în pătrarele numite, de 4 ori pe an, sunt: darea de pămînt, de casă după clasă, după chirii, darea de clasa a II. III., darea întreprinderilor publice, de camete, de mine, și aruncurile generale suplementare după aceste: darea de clasa I. să plătește de 2 ori pe an, în Aprilie și Octombrie, darea de cl. IV. de 12 ori pe an, în rate lunare.

Cine nu-și plătește darea până la finea fiecăruia pătrar, acela va plăti după darea ce să vine pe acel pătrar 5% camete de întârziere, ear' dacă primăria a făcut lista restantierilor, cari nu au plătit darea pe pătrar și a început prin comună a scrie zăloagele, plătește după fiecare fl. 2 cr. taxa de execuție, și dacă a început a aduna zăloagele spre vînzare, competența aceasta se ridică dela 2 la 5 cr. după fiecare floren, pe lângă interesele de întârziere.

De însemnat e, că după sume cari sunt sub un floren, nu e iertat a se lăua interese, aşa d. e. la 99 cr. nu se iau interese, ear' după 1 fl. 99 cr. se socotesc interese numai după 1 fl. și și nu după 2 fl. cum de multe ori se socotește greșit de unii notari.

Gunoiul de galite.

Între soiurile deosebite de gunoie este însemnată și gunoiera cu găină sau cu gunoil adunat în cotețele de galite. La noi peste tot să pune puțin preț pe acest gunoiu, cu toate că în economia noastră s'ar putea folosi cu bun rezultat.

Causa, că noi nu-l prețuim este, că nu am făcut cu el încercări de loc, sau dacă ne-am încercat a-l folosi n'am știut bine cum să facem. Anume este greșit să pune gunoil de galite în straturi aşa de groase, ca celelalte soiuri de gunoie.

Astfel întrebuintat găinătul nu numai că-și perde din putere, dar uneori poate fi chiar stricăios.

În Terile de jos, o țeară în apusul Europei, gunoil de găini și de porumbi să folosește cu bun rezultat pentru gunoiera cânepiștelor. Gunoil din un an dela 100 de porumbi să plătește cu 6—8 fl.

Gunoil de galite e bun pentru gunoiera pămînturilor de bucate, de tabac și în. Se poate folosi și pentru livezi, fiind că stîrpește muschiul (muha).

Dintre gunoil deosebitelor soiuri de galite cel mai de preț este gunoil de porumbi.

Cu gunoil de galite mai bine facem aşa, dacă îl adunăm în un loc uscat, scutit de umezală și înainte de-a-l căra pe pământuri bucătile mari le mărunțăm.

Dacă facem astfel cu gunoil de galite și îl punem în straturi mai subțiri, el este tot aşa bun, ca și aşanumitul guano, pe care economii mai mari îl aduc din țeri străine cu bani scumpi.

Guano este gunoil paserilor de mare, cari se nutresc cu pești. Nu întrece însă în bunătate gunoil galitelor noastre, de care noi nu facem întrebuintare.

Stîrpirea șoareciilor de câmp.

Este știut căne neplăceri și pagube fac șoareci agricultorilor, cari adeseori abia știu cum să-și scutească grânele și alte semențe de aceste animale nesăuoiose. Nu arare-ori și în semenături și roadele adunate cu multe cheltueli și osteneală, fac pagube mari. Sporindu-se animalele lacome, pe câmpurile cultivate cu grâne, amenință roada multor sate cu nimicire.

Până acum sunt multe mijloace prin cari să pot stîrpi șoareci din jurul casei și granelor; n'avem însă un mijloc mai puternic pentru apărarea și scutirea semenăturilor, grădinilor și plantelor leguminioase.

În anii din urmă, profesorul Loeffler din Greifswald, (Germania) a aflat un venin, prin care șoareci de câmp se prăpădesc cu multimea.

Ministerul de agricultură din Austria, în anul trecut, a încredințat pe dl Kornauth, conducătorul aşezémentul chimic dela societatea agricolă din Viena, ca să facă o probă științifică cu materia aflată de Loeffler. După proba îndeplinită, a dat următorul raport despre șoareci pe câmp și stîrpirea acestora:

„Dintre toate animalele, al căror număr este mare și deosebit, pentru agricultori, mai stricăiosi sunt șoareci de câmp. Unde odată s'au înbuciat, acolo fac pagube foarte mari. Sporirea lor este căt să poate de mare, o singură păreche este în stare să sporească la 200 în cursul unei ierni. Unde a luat întinderi mari sporirea, acolo numai stîrpirea în gloate poate măntuie pe econom, care în mod lipicioasă ca ciuma, ucide cu ridicata animalele stricăioase“.

Profesorul Loeffler a descoperit un baccil (vermulet mic) în mațele unor șoareci morți, cari s'au prăpădit pătimind de boala lipicioasă; prin materia aceasta se poate face stîrpirea șoarecilor.

Profesorul amintit a sporit materia otrăvitoare, și prin mâncare a dat și șoarecilor sănătoși, cari gustând dintrinsa, cu gloata s'au prăpădit.

Între altele, profesorul Loeffler a făcut o încercare cu baccilul otrăvitor în Tessalia, unde șoareci de câmp se sporse în aşa măsură, încât amenințau săte întregi cu nimicirea roadei din tarini.

Prin matăria ucigătoare i-a succes să scăpa grânele și roada câmpului de nimicire.

Dr. Kornauth a sporit baccilele descoperite de Loeffler în zeama de carne, flori și frunză de fén. În zeama aceasta a muiat miez de pâne, pe care l-a așezat în găurile pe unde umbrai șoareci, însă aşa că șoarele să nu ajungă pânea, căci razele aceluia ucid baccilele. În scurtă vreme, după așezarea baccilelor, s'au putut vedea pe câmp șoareci bolnavioși, cari abia să puteau mișca și păreau cu toții amorti și îmbătați. În timp scurt, boala s'a lătit pe întreg câmpul în mod lipicios.

Ministrii de agricultură din Austria și Ungaria a luat măsurile de lipsă ca pentru agricultori să aibă materia trebuință cu un preț scăzut, ca după trebuință să se poată împărți.

Pentru stîrpirea șoarecilor, vremea cea mai potrivită este primăvara, dar lacomea și nesațiul ucide șoareci și în cursul anului.

Prăsirea galitelor.

(Urmare.)

Găina de Hamburg. Are mărime mijlocie, creastă în forma trandafirului, care se sfîrșește în vîrf și este de coloare roșie în forma săngelui. Penele sunt de coloare neagră, sau pestrițată cu galbin sau alb. Este ouătoare foarte bună, dar' a cloci nu-i place. Să cultivă cu deosebire în Anglia, unde să fac încercări de corcire.

Găina sbârlita își are numirea după penele ei sbârlite; să mai numește găină persiană. Penele sunt sbârlite, de coloare brunetă. Ouă și clocește bine, este de fire blândă, să îngrașă ușor, — puii însă să desvoală cu greu.

Găina harapă. (Gallus morio). Probabil că se trage din Africa, unde să află în stare sălbatică, — să mai află în India. Să adus în secolul trecut, în Europa unde îi priește bine. Penele, creasta, picioarele, pielea și ochii, ba chiar și oasele sunt de coloare neagră. Ouă bine, are ouă frumoase albe, însă a cloci nu-i place; având carne coloare negrie, nu este bună pentru mâncat, din care cauza n'o prăesc.

La Fleche este cea mai bună găină de carne, își are numirea după orașul Fleche din Francia.

La Flecheul este soiu de sine stătător, deși sunt unii cari susțin, că s-ar fi născut prin corcire între găina spaniolă și cocoșul Polland.

Coloarea acestei găini e mai cu seamă neagră, dar' a cocoșului e puțin mestecată cu galbin. Este bună de îngrașat, ouă mult și să poate crește ușor. Ouăle-i sunt frumoase albe și mărișoare. Greutatea ouelor este tot aceea, ca și a găinei Cochin-China, dar' în privința gustului, sunt mai gustoase.

Francezii nu jugănesc cocoșul soiului la Fleche, ci ca cocoș îl pun la îngrașat, separându-l în timpul îngrașării de găini. Îngrașarea o fac în loc intunecat, închise în cotețe, de unde să scot numai atunci, când le îndeasă. Mâncarea lor constă din un aluat pregătit din 2 părți făină de mălaiu, o parte orz, ear' încolo făină de ovăz, după câtva timp să mai pune și unsuare de porc. Durata îngrașatului e între 4 săptămâni și 3 luni; aternă dela modul de nutrire și dela natura singuraticelor găini. Cocoșul în acest mod îngrașat, este foarte iubit și căutat în orașele mari din Francia pentru carne gustoasă și să plătește cu bani scumpi, decât se plătesc fazanii.

Îngrașarea lor formează o ocupație de sine stătătoare de căstig și de obște nu se face de cătră prăsitor.

La Flecheul este un soiu minunat de carne, prin urmare în această direcție trebue sărăt.

Alte soiuri, cum sunt: găina de Padua (italiană), Breda, Bankira, Hrușan etc. în parte sunt soiuri de lucs, parte nu prea sunt vrednice de sărit și așa aci nu le mai descriem. Sfîrșim astfel cu soiurile de galite.

(Va urma). *Iuliu Bardosy.*

Negot românesc.

Un hamic neguțător din Teara-Oltului ne scrie următoarele:

Viștea-de-sus, 1/13 Maiu n.

Onorată Redacțiune!

Am o nespusă bucurie văzând, că în mult prețuita „Foia Poporului“ îndemnăți pe poporul român, să îmbrățoseze cu tot dinadinsul neguțătoria. Să intradevăr, că acum de vre-o 10 ani încecace s-au făcut foarte multe bolte românești prin sate; așa spre pildă în comitatul Făgărașului aproape nu este sat, în care să nu găsești câte o boltă românească, ba în unele sate sunt câte doi și trei boltași români.

Am făcut un conspect despre boltele din satele, cari sunt în apropierea noastră, și am aflat că sunt aproape la 100 bolte românești.

Acum ar trebui, ca toți boltașii români să ne procurăm mărfurile trebuincioase dela marea neguțătorie „Concordia“, din Sibiu. Însă și domnii conducătorii ai Concordiei să se silească din căt le stă în putință să lucre pentru adevăratele interese ale neamului nostru, să ne facă căt se poate prețuri mai mici, ca să nu poată să-i concureze străinii, cari acum umblă prin sate pe latoate boltele și ne imbie mărfuri cu prețuri foarte scăzute, și ne făgăduiesc în credințe pe 5—6 luni. Dovadă, că să tem foarte mult de întreprinderea ce a făcut-o „Concordia“, din Sibiu.

Părerea mea este: ca domnii îndințați cu conducerea „Concordiei“ să binevoească a cerceta în timpul verii pe boltașii români dela sate, însemnând că fel de marfă desface cutare boltaș din cutare comună, și cu căt ar putea fi creditat.

De credit neguțătorii mici au lipsă, căci neguțătorii dela sate sunt totdeodată și economi și nu dispun de capitale mari, ear' de altă parte creditează și ei pe oameni din sat într'un timp oare-care și astfel trebuie să fie și ei creditați.

Așadar', după cum am zis, trebuie, că din partea „Concordiei“ să se cerceteze neguțătorii de pe la sate, ca să știe care cum stau, și poate chiar să se informeze dela alții, cari se pricep în afacerea negoțului, și care căt e vrednic să fie creditat. Se înțelege de sine, că va trece oare-care vreme până se va putea ști, care cum stă și căt merită, dar' începutul lucrului ar trebui făcut.

Ioan Suciu, econ. și neguțător.

Aducerea tăbacului în Europa.

Cele dintâi date despre planta tăbacului, a cărei patrie este America-de-Sud, ni le-a adus Cristofor Columb, descoperitorul Americei (1492). Locuitorii insulei Guanahani trăgeau tutunul din un fel de țevi, pe cari și-le făceau din foi de cucuruz. Tovarășul lui Columb, călugărul spaniol, Romana Pane, povestea la anul 1496: „Locuitorii insulei Haiti, au șodul obiceiu de a fuma un fel de plantă, numită de ei „Cohobas“, din un fel de pipe, cari purtau numele de „Tabacos“. Spaniolii mai târziu au trecut această numire dela pipe asupra planșei, numind-o „tăbac“. Și în Mexico fumarea tăbacului era cunoscută înainte de venirea Europeanilor. La Indianii Americei de Nord, datina de a fuma tăbac era foarte veche; tutunul era privit ca o plantă sfintă și fumarea lui ca un obiceiu religios. În Europa tutunul să a cultivat la început numai ca plantă de decorație și era privit ca plantă de leac. În Franția să adus tutunul din Lisabona, la anul 1560, de cătră Jean Nicot, ambasador francisc în Portugalia. Nicot a cultivat mai întâi tutunul în grădina-i proprie, îl recomanda ca plantă vindecătoare și se spune că cu ajutorul acestei plante ar fi lecuit o mulțime de oameni de boale. În onarea lui Nicot, planta aceasta a primit numele de „Nicotiana“. În Germania, cele dintâi plante de tăbac au ajuns la 1565 ear' în Anglia la 1586.

Regele Iacob I. din Anglia a dat la 1604 o poruncă de opriște împotriva fumării tăbacului, dar' n'a putut ajunge prin această opriște la nici un rezultat. Dela soldații englezi și dela matrozi obiceiul de a fuma tăbac, a trecut repede și în alte părți. În 1650 fumarea tutunului a ajuns în Suedia și Rusia, ear' la 1655 în Turcia.

Din Franția a ajuns tutunul în Italia pe la sfîrșitul secolului XVI. După ce aci preotii spanioli introduseră și în Roma obiceiul de a trage tăbac (tutun măciuat) pe nas, să ridică biserică și autoritatea publică contra lui.

Papa Urban VIII. emise o bullă la 1624 contra obiceiului de a trage tăbac pe nas, care bullă să a reînnoit la 1689, dar' fu earăși ridicată la 1724.

În Turcia primilor fumători li-se trăgea țeava pipei prin nas; ear' în Rusia li-se tăia nasul încă pela 1634.

Deja în secolul al XVII. tutunul era socotit în Germania între plantele de cultură; însă pe la mijlocul aceluia secol (1653) în Saxonia electorală se pedepsea cu 10 taleri acela care fuma tutun în localuri publice, ba vânzarea lui era oprită chiar și în farmacii (apotece).

În secolul al XVIII. în cel mai scurt timp folosirea tutunului devine așa

de lațită și importul atât de mare, încât regele Portugaliei, prin arândarea negoțului de tabac, primă marea sumă de 2,500.000 taleri și cel din Spania 7,330.000 taleri imperiali. Astfel de rezultate au contribuit foarte mult la prăsirea tabacului în toate părțile. Acum tutunul sau tabacul este un mijloc de poftă, împrăștiat pe întreg rotogolul pământului și este de preț industrial, comercial și economic foarte mare.

După „Economia națională“.

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului.

(Invitat).

Subscrisul comitet central va ține Duminecă la 18/30 Maiu c. în comuna Laz (lângă S.-Sebeș) o

întrunire agricolă,

la care se va discuta despre:

1. Cultura rațională a viilor.
2. Cultura livezilor și a nutrețurilor măestrite.
3. Însemnatatea și folosalele tovarășilor agricole și a băncilor rurale (sătești) sistem Raiffeisen.

Incepând la 8 ore a. m.

La această întrunire ne luăm voie să invita pe toți membrii și binevoitorii Reuniunii noastre.

Sibiu, 6/18 Maiu 1897.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului“.

Dem. Comsa, Victor Tordășianu, pres. secretar.

Știri economice.

Industriaș român premiat. Dintre industriașii Timișoarei premiați la expoziția internațională din Nizza aflăm că dl Demetru Luca pălărier român din Timișoara-Cetate a primit o diplomă de aducere aminte.

Colonisări în comit. Baciu. Guvernul continuă cu colonisările. Din moșurile statului aflătoare în comitatul Baciu-Bodrog să intrebuințează aproape 6000 de jugere pentru colonisare. Locurile menite pentru colonisare sunt acoperite cu păduri, care trebuie stîrpite. Timpul când să se va începe colonisarea nu e hotărît. Guvernul vinde jugerul cu cîte 200—250 fl.

Săcuii și alți flămănenzi pot earăsi căpăta pămînt în cinste, căci plata urmează la sfântul Așteaptă!

Expoziție de gală. Am vîstut mai nînțe, că la stăruința „Reuniunii agricole“ din Torontal, să va ține o expoziție de gală în Becicherecul-mare, în zilele de 23—25 Maiu. Precum să vestește prin foaie expoziția să amânat pe zilele de 30 și 31 Maiu și 1 Iunie, când se va ține negreșit.

Față de aceasta noi repetăm, ceea-ce am zis când am dat vestea antâiau, că România din părțile acele ar trebui să se intereseze de această expoziție.

Deschidere de cale ferată. Din Lipova se scrie, că în 18 I. c. s'a deschis și predat circulației calea ferată Lipova—Timișoara. Deschiderea s'a facut cu o sărbătoare, la care a luat parte un încreștinat al ministrului de negoț și încreștinat de-a comitatului Timiș.

Cale ferată nouă. Ministrul de negoț a dat concesie de lucrări pregătitoare pentru mai multe căi ferate. Între aceste este concesia pentru o cale ferată vecinală de interes local, care va pleca dela stațiunea Arad a căilor ferate, sau dela S-Mielăușul-mie, până la stațiunea Belinț-Chisătău, ori poate dela Belinț spre mează-noapte până la Lugoj.

Asigurarea obligată. După cum scrie o foaie din Praga guvernul austriac va așterne în parlament o lege despre asigurarea obligată. În înțelesul acestei legi fiecare econom va fi obligat să-și asigure zidirile împotriva focului, dar și va sta în voie fiecărui a-și alege liber banca, la care vosește să asigure.

Meseriașii nostri. „Gazeta Transilvaniei“ din Brașov scrie: Aflăm, că președintele Asociației pentru sprințiresa învățăților și sodăilor români din Brașov, dl N. P. Petrescu a avut gândul fericit de-a întruni zilele acestea pe meseriașii și industriașii români din Brașov la două conferențe, cu scop ca să se sfătuască asupra intereselor lor, și să se facă toți pașii de lipsă pentru înaintarea intereselor acestor meseriași și industriași, cari până acum nici nu se cunoșteau unii pe alții. În conferența de-a doua s'a ales un alt comitet, compus din soiurile de meseriași care să facă cele de lipsă.

Publicăm această știre cu bucurie, văzând, că și meseriașii nostri dau semne de viață și au dorul de înaintare.

Zidarii români din Brașov. „Gazeta Transilvaniei“ scrie următoarele: în Brașov avem un număr însemnat de măestrii zidari și calfe de zidărie români, cari până acum n-au avut nici o societate, deși numărul lor poate să fie de vre-o 50. Acum aflăm cu bucurie, că între zidarii români s'a pornit o mișcare cu scopul de a-și înființa o societate proprie a lor, după chipul cum și-au înființat cojocarii români din Brașov.

În scopul acesta zidarii români din Brașov au ținut o sfătuire prietenească.

Meseriașii români de peste tot locul ar putea urma pilda dată de zidarii și meseriașii din Brașov.

Din traista cu povetile.

Răspunsuri.

Abonentul I. V. nr. 4072. Pentru primirea în școalele de păzitori de pădure poți să încerci, când se va publica un astfel de concurs. Pregătiri ai îndeajuns. La casă de a fi primit, limba maghiară o poți învăța și în numita școală.

Ouă de vermi de mătasă se capătă dela direcția pentru cultivarea mătăsăritului „a selyemtenyésztes igazgatóság“ din Szegszárd, de unde e mai bine să se ceară prin primăria

comunală; tot asemenea și sămânța de frăgări tineri. Pentru acest an va fi prea tarziu.

V. în Pustiniș. Cuglărie e iertat a să face în grădina școalei și ideia e foarte bună, căci venitul ar fi al școalei. În privința aceasta adresăți-vă comitetului parochial; el are să dea voia.

Dlui R. R. în Șag. Dl Iuliu Schuster, directorul școalei agronomice din Sibiu a vândut toate exemplarele din găinile de soiul Plymouth Rocks și nu va avea alte exemplare de vândut până la toamnă, când va putea earăsi vînde prăsitorilor nostri vre-o sută de exemplare. Prețul trapinei comandate de d-ta (3 fl.) îți-să trimis și credem că l-ai primit.

Astfel gălițe de soiuri să pot cumpăra dela pepineria statului din Cluj-Mănăstur, care stă sub îngrijirea dlui Ludovic Asványi — la care pot să adresa comandele (în Kolos-monostur u. p. Kolosvár). Credem însă, că mai bine e să așteptă până la toamnă, când să pot procura din Sibiu.

Vezi altcum și răspunsul ce urmează.

Dlui I. I. Zgribești. Pepinerii pentru prăsirea gălițelor să afișează lângă fiecare școală sau academie agronomică din țară, ba și reunioanele cele mai multe comitatense s'au îngrijit, ca să aibă pepinerii pentru prăsirea gălițelor. Cea mai aproape de d-ța, dacă reunioane comitatene din Caraș-Severin nu are în Lugoj, va fi în Arad, sau cea din Sălnoc lângă podul râului Zagva, unde vei afișa găini de stâncă Plymouth Rocks, găsite de Emden și rate de Peking. Acolo vei putea să te informezi și despre tinerea și nutrirea lor, ba eventual vei putea totodată și în persoană a-ți să alegă exemplarele de lipsă.

La procurarea de 60 de gălițe precum ne scrii, să și plătește, ca să mergi în persoană; îți poți barem alege exemplare sănătoase.

Distre găini îți recomandăm spre procurarea cele de stâncă Plymouth Rocks, descrise de dl Iuliu Bardosy în nr 14 al foii noastre, care să afișează vînzare în pepineria școalei agronomice din Cluj-Monostur și la toamnă la dl Iuliu Schuster, directorul școalei agronomice comitatene în Sibiu, (tîrgul vitelor:) și găinile ardeleni descrise în nr 13 al foii noastre aflătoare tot în Cluj-Monostur, căt și la dl Romul Simu învățător popular în Sibiu, poarta Turnului.

Despre prețul lor te poți informa la locurile zise.

Monografia comunei Răhău.

De
Nicolae Cărpinișan, paroch.

(Urmare.)

VII. Computul comunal pe anul 1894.

Ca întregire a obiectului am socotit cu cale a cerceta și computul comunei ca corporațione și a scoate din el, cee-ce poate fi de interes a să însemna pentru monografia de față.

1. Venite:

1. Arênda dela pămînturile comunale . fl. 658.50
2. Chirie de casă (după cărcima din drum) > 50.—
3. Venitul pădurilor . > 107.16

815.66

4. Arênda dreptului de venat fl. 21.30
5. Capital așezat pentru scopuri sanitare 71.56
6. Venitul după capitale: a) dela obligațiune de stat pentru despăgu- birea regalului de 10.350 fl. . . . fl. 465.75
b) dela obligațiunea împrumutului na- țional de 100 fl. . . . 4.20
c) dela capitalele dela privatî în sumă de 2608 fl. 15 cr. . . . 208.65
7. Venitul dărei de consum fl. 1125.48
8. Diverse percepții 152.37
9. Arunc comunal și taxe de păsunat după vite fl. 1310.06
10. Percepț. neprevăzute 83.73
11. Transitorii 143.50
Suma tuturor venitelor: fl. 4402.26
2. Spese:
1. Salarii (not. jud. etc.) fl. 962.—
2. La fondul de pensiune notarial 25.10
3. Paușal de călătorii și diurne 119.34
4. Chirie și paușal pentru cancelarie, tipărituri, pentru legile țării etc 176.91
5. La fondul de pădurărit fl. 45.02
6. Pădurarului (Forstvart) 39.68
7. Darea comunei 308.27
ecivalentul comunei 109.95
darea drumului și arun- cul comitatens al com. . . . 47.69
8. Spese administrative (susținerea taurilor, vierului s. a.) 532.95
9. Pentru scopuri de să- nătate (ghețar) 22.90
10. Spese cu încass. dărei fl. 53.—
11. Darea de consum 1088.22
12. Ajutor bisericei 400.—
13. Diverse erogațiuni 125.22
14. Erogate extraordinare fl. 189.83
Suma speselor fl. 4246.08
Suma activelor face 14,826 fl. 93 cr. pasivelor face 291 » 97 »
Deci starea activă a averiei 14,534 fl. 96 cr.
Fondul pompierilor e de 472 » 36 » săracilor e de 482 » 53 »
Fondul bisericei în bani fl. 1866.09 după face 709 ferii în preț de » 709.— comput Scoala fond propriu nu are.
Datorii comuna nu are, semn că con- ducătorii ei au lucrat și lucră și azi cu con- știință în oficiul lor. Comuna teritoriale nici nu a cumpărat, nici nu a vândut din teritorul seu, ce l-a avut din timpuri străbune.
(Va urma).

Indreptar

pentru întemeierea însotirilor de cumpătare
împotriva beuturilor spirituoase

lucrat de

Gavril Aluas,

invățător și notarul însotitor de cumpătare din Babta.
(Urmare).

*IV. Câteva vorbe despre stricăciunea beutu-
rilor spirituoase și cu deosebire despre
epidemia rachiului.*

Pentru ca să vorbim mai la înțeles despre răul ce aduce vinarsul întregului nostru popor român și pentru ca să ne încredințăm, să luăm, că o familie una cu alta (și cele care beu vinars scump) bea pe zi numai 8 cr. v. a; aceea familie va bea pe an de 30 fl. v. a. și în treizeci de ani va bea de 900 fl. v. a. Două sute familii ale unei comune române cât de mică, beau în treizeci de ani 180,000 fl. v. a. și o mie de familii beau în treizeci de ani 900,000 fl. v. a. Români din Transilvania aproape la $1\frac{1}{2}$ milion de suflete, luându-i la patru sute de mii de familii, beau într'un an de 12.000.000 fl. v. a. adecă douăsprzece milioane fl. prăpădesc pe otrăvă. În treizeci de ani beau ei de 360,000.000 fl. adecă trei sute șesezeci de milioane fl. v. a. Eată capital național, avere română, care se perde în zădar, ca și când s-ar arde. Si dacă vom merge și mai departe socotind după această cheie la toate douăsprzece milioane de suflete române din toate țările pe unde locuiesc ei, și dacă vom lua numai două milioane familii române cărora le place vinarsul, că va bea fiecare familie numai de 8 cr. pe zi, ele prăpădesc pe an pentru vinars 60,000.000 fl. zi șesezeci milioane fl. și în treizeci de ani 1.800,000.000 sau un miliard opt sute milioane fl. v. a. Eată bani de spăriat, pe cari i-au aruncat Români în foc, fără să le aducă cel mai mic folos; bani, cari îi puteau avea fără ca să folosească rachiul, de oare ce înainte de două sute de ani au trăit Români fără să bea vinars. Când am socotit, că să înființăm un capital național, dacă ne-am opri dela vinars în acești ani și ar da fiecare familie numai 8 cr. pe zi, cari îi dă pe vinars, eată ce capital național am avea.

Afără de aceasta, ce scutire de rele și pagube mari ar avea Români, fiindcă cine să socotească perderea și pagubele, ce produc boalele, care le naște vinarsul? Boale de pept de apă, de inflături, de smintire și alte. La jumătate din nrul smintișilor beutura e causa. O mulțime de medici au adeverit în scrierile lor, că vinarsul strică săngele, că este un venin, care omoară, dar omoară încet, că produce felurite boale, între care tremuratură și că tempeste minte. Cine nu crede, să citească pe renumiții dr. Hufeland, Heiroth, Kirk și pe alții, cari arată între alte, că cei ce mor de rachiul în ei, mor foarte iute, ca ceice se ucid pe sine. Mai încolo cine să socotească pagubele și ruinele după viață și tractarea betivilor pătimăși; zilele perduite pe lună dela 10—17 fără să lucre ceva. Socotind cineva pe betivilii români, ar fi modest dacă ar lua la o mie zece, la un milion o mie, la zece milioane zece mii de betivi, cari nu lucră, ci ruinează avere, se sinucid și produc fiinte hăbăuce. Din acestea să socotim că ar bea și ar prăpădi unul numai 30 cr. pe zi, pe an va să zică ar prăpădi o sută și nouă fl. 50 cr. și zece mii de betivi prăpădesc pe un an un milion și nouăzeci și cinci de mii de fl. v. a. Vine să se mai socotească

aceea ce se perde prin lene, trăndăvie, care o învață la cărcime, stând guri căscate; când arde altor oameni inima de dor, ca să lucre, aflăm, chiar când e toiu lucrului, pe acei trăndăvi omorându-și timpul. Cine să socotească pagubele ce fac criminalii împinși de vinars? Urmările și pagubele din mănie, din certe, din bătăi, din procese? Si cine să mai socotească paguba cea mare, că adecă vinarsul schimbă viață și caracterul cel tare al Românilor, dejosindu-l, ca să-și vîndă și dreptul său cel mai sfânt, dreptul de alegeri, pentru beatura de vinars? În sfîrșit, cine să judece toate căte urmează din viață nemorală, care mai în tot locul este urmarea vinarsului, sau a unei vieți petrecute prin cărcime? Deci, prea iubiți cetitori! Dacă vă doare de Români și căutați cum să delăturăți întunericul și sărăcia, care domnește la poporul nostru, atunci după a mea părere aci îl aflați isvorul.

Vinarsul este acel isvor al răului, căci el tempește mintea Românilui și prin el îi suge jidoul ca o lipitoare tot săngele, toată puterea; el amăgeste pe Români să facă legături umilitoare. Vinarsul cufundă cu totul pe Români la întuneric și săracie, îi duce la lipsă și mizerie.

Deci vinarsul nu numai, că nu e de folos poporului nostru, ci este răul cel mai mare, cel mai aprig dușman. Înteligința Românilor sunt încredințat, că o știe aceasta, și ar putea să o știe ori ce Român că de simplu, pentru că vede, că beatura vinarsului îl trântește la pămînt, semnul cel mai simțitor de folosul ce-l dă.

Acum prea iubiți cetitori! față cu acest rău mare, cu această otrăvă, care scurtă viața Românilor, cu acest despoitor de avere, este bine să mai stăm nepăsători? Nu, căci după a mea părere îngrijirea ca să apere pe popor de acest rău trebuie să o ia inteligența română mai dinainte. Eu întreb, că n-ar fi datoria să apere pe popor mai întâi de moarte, apoi să-i dea cultură, ca nu cumva până să primească cultura să moară. Si dacă am susținut adevărul, că cultura e mijlocul de-a apăra pe Români de acest rău, atunci și dovedi zicend, că omul dă semne de cultură, când cunoaște răul, când îl părăsește și începe să înbrățoșă binele.

III.

În Transilvania încă din anul 1843 s-au arătat bărbați, cari s-au convins despre răul ce aduce vinarsul locuitorilor și țării. Dintre străini a fost profesorul Nagy Ferencz, medicul Szilagyi Nicolae și chiar baronul Nic. Vesselényi călcând interesul seu în zece comune iobăgești ale sale, a oprit pe locuitorii lor a mai bea vinars. Preotul evangelic Teutsch a înființat o asociație contra vinarsului. Dintre Români mai mulți bărbați din Blaj pe la anul 1846 s'a consultat și au scris despre acest rău. În Brașov pe la începutul anului 1847 prea o. d. protopop și președintele despartemântului asociației din Brașov Ioan Petric a înființat aci o societate, în care să obligă membrii moralicește să nu mai bea vinars, dl senator Stefan Rus, dñii comercianți Perșoiu, Aaboian, eu și mai mulți erau membrii acestei societăți. Pe la anul 1854 dl. Ioan Petric în conțelegeră cu reprezentantul d. director Gavr. Muntean a lucrat, a scris și a oț o broșură asupra vinarsului, care la anul 1868 a ieșit în ediția a doaua. Rezultatul sau succesul acestor începuturi a fost neînsemnat, căci cu durere zis, inteligența românilor, a socotit răul ne însemnat.

(Va urma).

CRONICĂ.

Convict român în Lugoj. Ca sfîrșit al sărbărilor instalării Episcopului Demetru Radu, ni-se comunică d'n Lugoj, că Metropolitul Blajului a dăruit pentru fondul unui *Convict român din Lugoj* o poliță de 5250 fl. cu care sumă e asigurat Exc. Sa Altă faptă întbucurătoare es'e că Ioan Boroș, paroh în Zâbran și protopop onorar, a dăruit 300 fl. ca fond pentru ajutarea nouelor parochii ce se vor întemeia. Faptele frumoase vorbesc dela sine.

Petrecere în Sas-Sebeș. Ni-se scrie: La 2 Maiu, căl. nou, bravii meseriași români din Sas-Sebeș, deși puțini la număr, abia vre-o 10, au dat o frumoasă producție în sala hotelului „La leul de aur“. S-au jucat foarte bine piesele „Vlăduțul mamei“, comedie cu cântare de I. Lăpușcu și „Un leu și ur zlot“, comedie într'un act de D. R. Rosetti. Dintre jucători mai mare placere a stîrnit harnicul meseriaș Petru T. Muntean, un tiner deștept, care a pregătit pe ceealaltă prietini ai săi pentru producție. Au luat parte la producție mulți țărani și țărane, cum și mica inteligență din loc, care întreagă a venit, să de sprijinul seu meseriașilor români, pentru ceea-ce vrednică este de toată lauda. Suprasolviri au binevoit a da următorii: dl N. Oancescu, notar pens. în Răhău 2 fl.; dl Iosif Gross, hotelier, în Sas-Sebeș 2 fl.; d-na Rafila Onițiu, 1 fl.; dl Nicolae Opincar, cojocar, 40 cr.; dl George Oprîța, ferar 20 cr.; dl Nicolae Opincar, pălărier 30 cr.; și mai mulți căte 10 cr., cărora meseriașii nostri le aduc și pe calea aceasta călduroase multumiri. Spețele s-au urcat la 114 fl., venitul a fost 120 fl. 30 cr. deci venit curat a fost 6 fl. 30 cr. cari s-au trecut la fondul reuniunii meseriașilor din loc. În pauză s'a pregătit o masă pe seama bravilor diletanți, cari și-au petrecut foarte frumos, cântând mai multe poesii naționale. Mult ne-a încântat mai ales bravul conducător Petru T. Muntean, care cu o voce paternică a declamat cântecul comic „Surugiu“ de V. Alexandri. — *Unul din cei de față.*

„Cel-ce cu pușcă umblă, de pușcă va per!“. Sunt cuvinte rostită de docentele din Tiuriu lângă Blaj G. Făgărășan, care pe Luni în 24 a. I. c. va pași în temnițele fericitului nostru stat. În Ian. a. c. la săbătorile Sf. Botez, inv. Făgărășan în frunte cu corul seu de țărani români merse spre a gratula părintelui lor sufletesc de ziua onomastică. Pe atunci învățătorul catolic de acolo se duse acolo cu pușca încărcată cu glonț, că dacă vor face, eventual dacă vor cânta ceva contra statului să puște asupra lor. Poftim! În cine stă puterea țării ungurești! După ameazi s'a întîlnit Făgărășan cu el și i-a zis între altele și cuvintele citate mai sus. Si eată adevărul: Eri s'a impuscat la urechea stângă și a murit. Acesta a fost piritorul cel mai mare al Tiurenilor și pentru că el a primit în mod nedrept la arătat Dumnezeu lumiei fatregi, că cel-ce ca el va lucra, ca el va muri.

Faptă frumoasă. Din Bucerdea Vinoasă ni-se scriu următoarele: Învățătorul nostru Teodor Bogdan în fața comitetului și a sinodului parochial gr.-or. din Bucerdea Vinoasă a declarat că dinsul e mulțumit cu salariul seu statorit în sumă de 300 fl. v. a. și așa absice pe viață de cuincenualul, adausul

de 50 fl. prevăzut în legă. Pentru această faptă nobilă subscrisul în numele comitetului și a sinodului parochial cari i-au votat mulțumită protocolară, fi aduc dñi învățător Teodor Bogdan mulțumită călduroasă și pe această cale, dorind ca acest exemplu frumos să aibă de următori mulți învățători. Bucerdea Vinoasă în 5 Maiu n. 1897. Teodor Pop, paroch gr.-or.

*

Cor bisericesc. Din Uioara de pe Murăș ni-se scrie: În toamna anului trecut a fost ales la noi de cantor la biserică gr.-cat. dl Constantin Pepene. Dinsul îndată după ocuparea postului de cantor a și întemeiat un cor la biserică, având vre-o 14 coriști juni, căsătoriți, și prunci dela școală de stat de aici. Cântările corului merg așa de frumos în sfânta biserică, făcăt toate inimile creștinilor se bucură de vocea corului și a pruncuților care prin sănsele cântări laudă pe ziditorul lumii.

*

Dar pentru biserică. Ni-se scrie: De doi ani de zile, de când se află în mijlocul nostru m. on. domn Nicolau Bolboacă, paroh și protopop, biserică noastră gr.-cat. s'a înfrumusețat cu peste 20 obiecte frumoase anume: stichare, chivot, feșnice icoane, prăpore etc. etc. Cel mai nou dar pentru biserică noastă l-a făcut în zilele acestea economul și parohianul nostru de frunte Iosif Dan, cu soția și Floare. Ei au dăruit un ornat preotesc de mătasă cu posomant de aur, și pe felon o cruce de aur brodată, în pret de 80 fl. v. a. Primească consăteanul nostru în numele poporului întreg cele mai călduroase mulțumiri. De zeu să le ajute ca să mai aibă de unde sacrificia pentru sfânta noastră biserică. Petromaniu, la 20 Maiu n.

Ioan Mustețiu, inv. gr.-cat.

— Evlavioșii creștini din comună Tămpăză Ioan Bucur și fratele seu Miron Bucur dimpreună cu Ioan Rodean au cumpărat pe seama sf. biserici de aici „Înmormântarea d-lui nostru Isus Christos“, în pret de 35 fl. v. a. Chipul lui Isus Christos e zugrăvit pe pânză de mătasă roșie foarte frumoasă și chipul e de mărime naturală. Pentru acest dar însemnat a credincioșilor dăruitori le aducem pe calea aceasta cea mai ferbinte mulțumită. Deo Dumnezeu că atari fapte creștiniști să le urmeze și alții.

Antoniu Bucur, învățător.

*

Lucruri urite. Din Comloșul-mare, comit. Torontal, i-se scrie „Tribunei“, că la 3/15 Maiu s'a făcut acolo alegere de notar comunal, cu care ocasiune primarul comunei, Andrei Bălan, (până nu ajunsese primar un infocat naționalist), apoi preotul de acolo George Bălan și alți unsprezece rătăciți au votat pentru Jidovul Spuhler, candidatul stăpânirii, pe când protopopul Miulescu cu 19 viriliști români au protestat împotriva actului de alegere, din motiv, că protopotorul n'a pus în candidație și un Român. Când vrednicul protopop a dat protest în numele majorității, care n'a votat, rătăcitul preot Bălan a stigmat ca un nămit: „Să trăească Spuhler“.

— Rușine să-i fie!

*

Datorințele vieții religioase-morale ale creștinului drept-credincios este titlul unei cărțile bune și folositoare pentru poporul nostru și deosebit pentru școlari. Cartea cuprinde pe lângă o mică introducere în credință, iubirea și speranța creștină: Simbolul credinții; Poruncile dumnezești, Poruncile bisericești, Faptele îndurării trupești,

Faptele îndurării sufletești; Sfaturile evangeliice; Rugăciunea domnească, Născătoare de Dumnezeu, Doxologia. Cartea este tipărită cu multă îngrijire și pe hârtie foarte fină. Atragem luarea aminte a preoțimiei și învățătorimiei noastre asupra acestei cărți, potrivită pentru premierea școlarilor buni. Prețul cărțicelui 5 cr.; ear' cu o iconiță foarte frumos executată, în stilul bisericei noastre, 7 cr. de vîndut la librăria dieceană, Caransebes.

Serbare românească în Brad. Afărm, că la 21 Maiu v. t. fi ziua de »Constantin și Elena«, corpul profesoral al gimnaziului român din Brad va aranja o frumoasă sărbătoare, din prilegiul că acești doi sănse sunt patronii gimnaziului. La sărbătoare vor lua parte și protopopii tractelor Hălmagiu și Siria, în fruntea unui număr mare de inteligenți de-a noiștri. Pentru ridicarea nimbului sărbătorii va concerta în seara aceea un cor trănăsc din Cil (Bănat). După concert va fi joc.

Opsaguri. Cu titlul aceasta a eșit în tipografia „Aurora“ din Gherla o carte populară, scrisă de cunoscutul scriitor popular Ioan Pop Reteganul din Reteag. Ea cuprinde vre-o 50 de pățanii de ris de-a-le Tiganiilor, Jidanilor, Săcuilor etc. scrise în versuri și limbă populară. Titlul întreagă a cărții este: *Opsaguri. Cât cioplite, cât pilite, și la lume împărțite*, de I. P. Reteganul. Prețul 40 cr. Drept exemplu dăm una din istoriile în fruntea foitei de azi.

A eșit de sub tipar. Renumitul roman *Discipolul* de Paul Bourget, membru al Academiei franceze, în traducere românească în Biblioteca Romanelor celebre, a Institutului de editură Samitca din Craiova. Prețul lei 1.50. Apoi nr. 35 al Bibliotecii de Popularizare, cuprinzând frumeașele poesi originale ale tinerei și talentatului poet T. Duțes u Duțu sub titlu: *Cring și Luncă*. Prețul volumului 30 bani. Se afișă de vînzare la librăria „Tipografie“, societate pe acțiuni din Sibiu.

O fundație frumoasă. „Foaia diecesană“ din Caransebes scrie: În 13 Maiu n. c. s'a pertractat la notarul public din Caransebes lăsământul fericitului în Domnul, Michail cavaler de Trapșa, fost locotenent mareșal campestru, cu care ocazie s'a constatat, că dinsul nu și-a uitat de biserică și de neamul seu românesc. Dorința sa fericinte a fost, ca să se deschidă în Caransebes o școală superioară de fete. Spre acest scop deci, a designat suma de 5000 fl. ca legat pe seama diecesei din Caransebes, pentru că din acest legat, și din alte eventuale legate de asemenea natură să se creeze capitalul necesar la înființarea și susținerea unei școale superioare. Tot cu ocazia pertractării lăsământului Marinimoasa doamnă Aurelia de Trapșa născ. Kron a donat diecesei intravilanele nr. 192 și 183 din Caransebes, testate ei de adormitul ei soț, în scopul promovării realizării dorinței testamentare a fericitului adormit, adevărată pentru școala de fete.

Dela frații macedoneni primim veste împucurătoare. Săptămâna trecută s'a făcut deschiderea unei nouă școli primare române în comuna Gopești. Clădirea este una din cele mai frumoase din Macedonia și a fost zidită în urma stăruinței Eforiei școalelor române din frumoasa sumă de 20,000 lei, date de locuitorii din Gopești.

Slugănicie revoltătoare. Ni-se scrie, că în 27 Aprilie st. n. mai mulți Români inteligenți din cercul Alesd, între cari și căiava preoți, au făcut o revoltătoare slugănicie față de șovinistul Miskolczi Ferencz, fost proprietar acolo, acum strămutat. Numiții Români nu s'a sfidat a lăua parte la banchetul de rămas bun în rînd cu funcționarii cercului, toți Unguri și Jidovi. Si în slugănicia lor au mers atât de departe, că au vorbit numai ungurește, ba unul dintre ei a propus, ca în amintirea sărbătoritului protopretor cei adunați să înceapă colectarea unui fond pentru ridicarea unui asil de copii, firește unguresc, în opidul Aleșd și însusi a dat 5 fl. Rușine!!

Alegere săngeroasă în Croația. După toate semnele banul Croației Khuen-Hederváry vrea să impămentenească în Croația vestitul chip de alegere delă noi: gendarmii și armata să hotărască alegerile. Începutul să a făcut deja în comuna Bosujaci, unde zilele trecute era să se aleagă deputat în dieta croată. Fiind opoziția în majoritate, autoritățile au trimis la fața locului armata și gendarmeria, cari să „potolească“ focul opozițional. Si bătaia a fost gata. Poporul indignat a început să bombardă cu prieteni pe gendarmi și soldați, ear' acestea sloboziră mai multe salve de focuri în multime. Cățiva alegători au fost omorâți pe loc, ear' mulți greu răniți. Alegerea a fost suspendată.

Corb la corb nu-și scoate ochii. Din Sighetul Marmației ni-se scrie, că avocatul ovreu de acolo, Vider Antal, a fost închis zilele trecute pentru niște falsificări ce le-a făcut la cărțile funduare. Dar' ce să vezi? Camera advocațială, pe răspunderea ei, a făcut să fie ear' pus pe picior liber, deși cercetarea împotriva lui continuă. Adeca vorba aceea: „Corb la corb nu-și scoate ochii“!

Sau reîntors din ţeara ciumei. Se știe, că la 1 Februarie anul acesta Academia vieneză de științe a trimis 4 medici la Bombay în India, să studieze ciuma. Medicii au studiat cu primejdia vieții groaznică treabă de care le-a reușit să scape neatinși. Curgioșii luptători ai științei s-au reîntors zilele acestea la Viena, bogăți în prețioase cunoștințe. Medicii din Viena le-au făcut primire sărbătorescă.

Din ciobotar — Pașă. Locuitorul din Timișoara Frideric Bachman, un biet bătrân orb și sărac lipit, a avut deunăzile o rară bucurie. I-a scris un fiu al seu, care dispăruse deja de prin anii 50 fără să i-se mai știe de veste. Acum fiul crezut perduț i-a scris tatălui seu, că e Pașă în armata turcească și în curând va veni să-l vadă. Prin anii 1850 Pașa acesta a fost în Timișoara înăș la un ciobotar. Olată a dispărut fără de urmă și de atunci tatăl seu nu i-a mai aflat de veste. S'a dus mai întâi la Triest, apoi în Arabia. Vre-o 5 ani i-a petrecut ca soldat pe o corabie italiană, până ce după multe pătanii a ajuns în armata turcească, unde a dus-o până la gradul de Pașă.

Teară fericită. Din orașul nemțesc Weimar se vedește, că căstigul ce a eșit din nouă dare de venit din Thuringia, cum și folosul ce-l aduc losurile thuringiene se vor întrebuița pentru a îmbunătăți leafa preoților, invățătorilor și funcționarilor mai inferiori și a scădea darea de pămînt. Si când te cugeti, că la noi săpănitorii își bat capul cum să mai ridice dările!

Pagube mari. Din Hususeu (com. Timiș) ni-se scrie: În primăvara anului curent, din cauza ploilor nu au putut oamenii sămăna primăvara și a eșit Murășul și a făcut mari pagube în sămănăturile de toamnă. Joi în 8 Maiu la 12 ore la ameazi, au picat o groznicie de grindină, și au făcut multă pagubă; viile și pomii toti i-a rupt.

Abonent 301.

Scoli în tren. În partea vestică a Turkestanului, care se ține de în Rusia nu-șe încașă școli, de aceea stăpânirea rusească a făcut pe acolo niște școli, cari merg din comună în comună, așezate pe câteva vagoane de tren și provizionate cu invățătorii de lipsă. Aceste școli se opresc numai scurt timp la anumite stațiuni, unde invățătorii dau copilor, cari așteaptă la gară, lecții din cetire, scriere, aritmetică și gramatică.

Un mître cu 24 de mirese. Poliția din Csaba caută în ruptul capului pe un fost servitor al unui hotel de acolo. Vinacurmaritul e pe căt de mare, pe atât de curioasă. El anume avea în diferite părți ale aceluia ținut nu mai puțin de 24 mirese. Pe toate acestea înșelătorul mire le-a păcălit, furându-le inelele și alte lucruri de preț, ear' dela soacre a înșelat frumoase sumuri de bani, cu cari apoi să a făcut pe-acă încolo.

Cu două măsuri. Că sălăjul judecă stăpânitorii nostri pe ai lor și a'fie pe cei ce n'au avut fericirea a se fi nașeut Unguri, se știe. Eata o dovedă mai nouă. Căpitanul poliției din Alba-regală, împreună cu un alt slujbaș al poliției, au fost dați din slujba și trași în cercetare, pentru hoții. Acum de curind tribunalul a adus judecată în cauză, osindind pe pungași numai la căte 500 fl. amendă, fără a-i lipsi de slujba. Dar' dacă Români ar fi făcut asemenea hoții? S'gar, că înzecit mai aspru ar fi fost pedepsiți!

Iubirea de tron a Ungurilor. Zarele maghiare tipă ca din gura serpelui, că în biserică Mateiu din Seghedin capela honvezăscă a îndrăsnit se cante într-o din zilele trecute imnul împăratului. O foaie ungurească publică și o declarație a mai multor Unguri, care zic că „prin cântarea imnului austriac musica honvezăscă a silit pe credincioșii maghiari se părăsească biserică“ (!) Si Ungurii tot se laudă că ei țin la tron mai mult.

Nenorocire mare în Rusia. Pe una din căile ferate rus-ști s'a petrecut deunăzile o mare nenorocire. Anume a căzut de pe șine un tren, care ducea două batalioane de infanterie. S'a constatat, că 59 soldați au murit, 43 au rămas greu răniți, iar' 3 oficeri și 37 soldați au primit rane ușoare. Nenorocirea a causat-o o vijelie cumplită, care a potopit calea ferată. Apa adunată în șanțuri a fost atât de mare, încât soldații, cari au sărit din vagoane s'au înecat.

A mustrat-o conștiință! Înaintea tribunalului din Eger s'a petrecut zilele acestea un lucru foarte înduioșător. Un mănușar numit Schmidt stetea pe banca acuzaților, sub greaua acușă, că și-a ucis copilul nelegiuț, arzându-i apoi cadavrul și aruncându-i rămășișele într-o vălcea. Acușatul, care se jura, că e nevinovat, a fost osnit la moarte, ear' iubită lui, care a pus mărturie, că a privit până în capăt omorul, a căpetat 10 luni temniță grea. După enunțarea sentenței,

acusatul palid de moarte, privi încă odată în ochii iubitei lui pe care această privire o sgudui atât de mult, încât plângând mărturisi, că ea însuși a omorât copilul; acușatul nici n'a fost atunci acasă. Tribunalul a pornit nouă cercetare.

Loc deschis.*)

Înștiințare și apel.

Adunarea generală a „Reuniunei Invățătorilor români gr.-cat. din giurul Gherlei“ din anumite cause nu-și va ține sedințele sale în acest an în a III-a și a IV-a zi de Rusaliu pecum a fost decis în Cristolțul-mare, ci tot în aceste zile a deacă în 15 și 16 Iunie st. n. le va ține în parochia Lozna-mare.

Cu care ocazie în seara de 15 Iunie la 7 ore se va da un banchet comun, după care va urma concert, ținut prin corul nou înființat al plugarilor din Lozna-mare și în urmă petrecere cu joc.

Ce spre orientare și acomodare și percale ziaristică se aduce la cunoștința prea stimatului public interesat.

Totodată sunt rugate și celealte foi române pentru de a publica acest avis!

Lozna-mare, la 24 Maiu n. 1897.
Pachomiu Pop, Stefan Seles, invățător.

* Pentru cele surprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunsere.

Mai nou.

Guvernatorul Cretei.

Ziarul englez din Londra „Standard“ are stire sigură, că puterile înțelegeră cu Turcia au denumit de guvernator al Cretei pe prințul Francisc Iosif Battenberg.

RÎS.

Încă nu ne-am certat.

Un țigan puse mâna pe ceva din curtea unui Român. Românul care tocmai șia din casă, și văzu pe cioroiu, să luă în grabă după el și prințendul, începând să-l blagoslovească, după cum i-se cădea. Da țiganul: ho... Roșanico, ce începi așa iute cu bătaia, că încă nu ne-am certat! Impărașătă de Ioan Pop, sebeșeanul să boala să boala din Beșimbac.

POSTA REDACȚIEI.

N. Gr. în Igh. și A. O. în Seb. Să vor publica, numai să le vie rindul. Avem multe altele sosite maine.

P. D. în Siria. Adresați-vă la bolta „Concordie“ în Sibiu (strada Măcelarilor).

G. M. în Vrani. Fabrică de abă nu este aici, dar' materie să aflu la „Concordia“ în Sibiu, (strada Măcelarilor). Scrieți la bolta aceasta și întrebăți de prețuri.

P. Gh. în Ternova. „Obiceiurile la nunți“ și poesile populare să vor publica. Nu înțelegem însă, ce vrei cu cele două poesii? d-ta le-ai scris din o carte și ni-le trimiți ca originale să le publicăm. Aceasta nu e frumos!

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

CAROL F. JICKELI, SIBIU,

[2827] 25— recomandă :

mașina de măcinat carnea
galvanisată argintiu.

Conținut numai din două părți, părțile de întregire nu sunt trebuincioase.

Părțile tăietoare se ascund de sine la întrebuițare.

Vinele se prelucră tot așa de mărunt ca carne și fără osteneală mare. Curățirea mașinii urmează cu totul de sine, prin aruncarea unei bucăți de pâne în lăuntru.

Se capătă în patru mărimi :

Nr. 2	4	6	8
măcină pro minută	$\frac{1}{2}$	1	2

chilograme.

Prețul fl. 3.40 4.60 5.60 7.90

Apel!

Un învățător rom. gr.-or. cu cunoașteri pedagogice și purtare morală bună, praxă de 7 ani, examene cu școlarii laudabile în fiecare an, cunoscător în ale musicii, având destoinicia de a înfănta și conduce ori-ce fel de categorie de cor vocal, dorind să se strămută, respectiv să se așeze în o astfel de comună care poate servi și ca centru sau cel puțin în apropierea de căile ferate să recomandă su atențunea publică.

[1295] 2-6

Cei ce doresc ori-și-ce fel de detaluri în privința aceasta, precum și condițiunile se stăveresc reciproc prin următoarea adresă:

„Arpeggio“,

Kossova. (Krasszszörénum.)
sau tot sub acest titlu, prin Red. „Foaia Poporului“.

Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni, Sibiu.
Deposit general pentru Sibiu și județ.

Avis fumătorilor de țigarete!

Hărtia de țigarete
„CLUB“

este cea mai bună, mai fină, și totuși cea mai tare hărtie de țigarete.
Total liberă de glycerină.

Se poate căpăta pretutindenea.

În pachetare patentată costă 3 cr.

În pachet comun „Club exquisit“ 2 cr.

NB. Din aceeași hărtie se prepară și plăcuțele tuburi pentru țigarete.

O șatulă cu 100 de tuburi costă 18 cr.

La vînzări în mare și mai ales traficantilor se dă mare rabat.

Marca de apărare e:

Un domn cu ochelari, fumând țigarete.

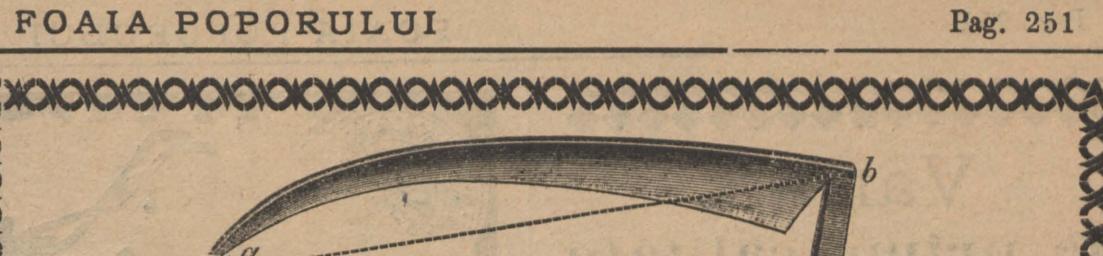
Deposit general pentru Sibiu și județ (vînzare în mic și mare) la

Librăria societății pe acțiuni

„Tipografia“,
Sibiu, strada Poplății Nr. 15.

Deposit general pentru Sibiu și județ.

Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Coase de garanție

În calitatea cea mai bună, mai fină și mai puternică la tăiat, măsurată a-b de 75, 80, 85, 90 cm. lungă fiecare bucată 1 fl. 20.

I. Ori-care coasă, dacă nu se dovedește bună la întrebuițare, se primește îndărăt. În fiecare coasă e bătut numele meu „Kröger“ și cuvântul „Garanție“. Fiecare „coasă de garanție“ este bătută înainte, cum se cade, pentru că prin batere greșită adeseori și cea mai bună coasă se strică. Ciocan și nocovală de bătut coasa, în calitate garantată, mustă I. și II. costă câte 1 fl. 05 cr.

Cute, chimică, roșie, vînătă, și peastră de curățit rugina, în calitate dovedită bună recomandă.

Heinrich Kröger, ferărie,

strada Urezului nr. 1.

Expedarea prin postă și rambursă.**Hărtie**

pentru

scrierea de model la examen (Propise)

se afă de vînzare la „Tipografie“, societate pe acțiuni în Sibiu.

100 bucată 65 cr.

Var ars de prima calitate

se află de vânzare, în mare și mic, în tot decursul verii la domnul [1364] 3—3

George Vasili

în Sebesul-de-jos (Alsó-Sebes)

gara și posta ultimă (Felső-Sebes).

Pretul este 5 fl. de bute loco Sebesul-de-jos și 6 fl. de bute loco Sibiu.

Mașine de cusut Wertheim

cu cusătură duplă.

Fabricat german de clasa primă, pentru folosință în casă și în industrie, furnizor din Viena la ori-care loc din monarchia Austro-Ungară. [1069] 4—5

Mașină cu tăpi (Hocharmige).

fl. 35.50

Mașină de mână (Hocharmige).

fl. 31.50

Mașină Ringschiff

fl. 49.—

30 de zile
timp de probă

5 ani
garanția.

Ori-care mașină, care în timpul de probă nu se va dovedi de corăspunzătoare, o primește îndărât pe spesele mele.

Prospecte și mostre de cusut la cerere să dă gratis.

Casă de mașine de cusut.

Louis Strauss
Firmă împrotocolată.

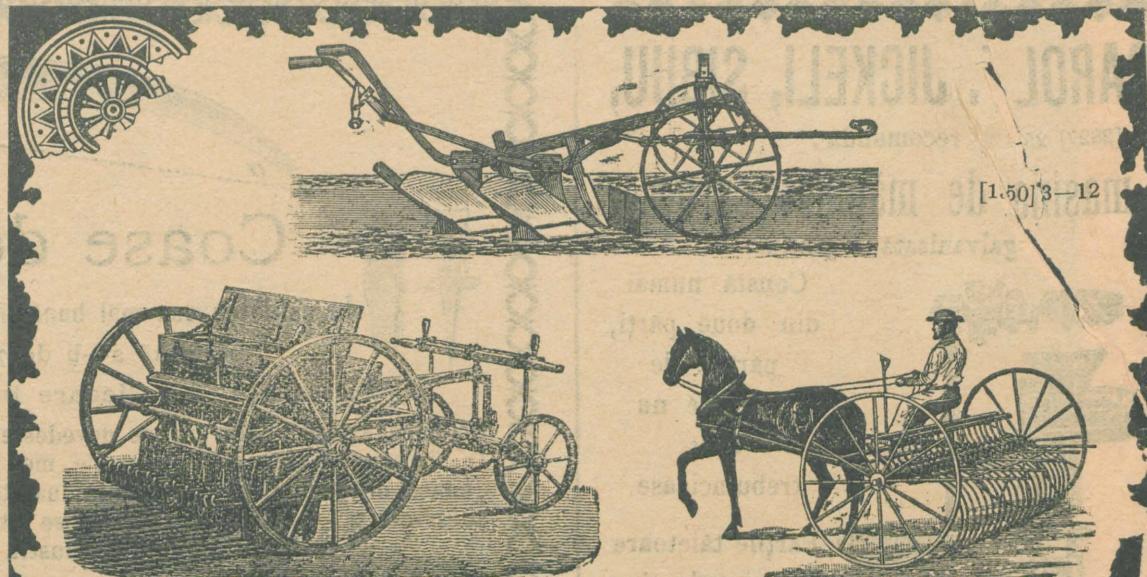
Furnizor al

„Reuniunii amplioaților c. r. de stat”.
Viena, IV., calea Margarethen nr. 12/bl.

Sunt veselă, de a-ți putea impărtăși, că mașina a sosit într-o stare cu totul bună și că sunt mulțumită în mod extraordinar. Voiu recomanda bucuros și cu rîvnă mașinile d-tale în cercurile cunoșcuților mei

Cluj (Ardeal), luna lui Februarie 1897.

D. v. Fekete, soția de maior.

Hofherr & Schrantz

fabrica de mașini agricole și turnătorie de fer
în Budapesta.

Prin prezență avem onoare, a aduce la cunoștință, că am predat representarea casei noastre domului Heinrich Kröger, neguțător cu ferării, Sibiu, strada Urezului nr. 1, unde vom și avea depositul de mostre de pe mașinile și uneltele agricole.

Cataloguri ilustrate trimitem la cerere franco.

Mașine de semănăt, pluguri, mașine de cosit, grape pentru fén, mașine de treierat cu mâna, moriște de curățit grâne etc., cu prețuri reduse.

Lantul de otel patentat „Goeppinger”

cu zale fără fertură (neforostuite)

este conform constatării oficiale de 2—2½-ori mai tare decât lanțurile celealte (cu zale forostuite), și poate să se întrebuneze cu deplină siguranță cu câtiva numeri mai subțire, decum e posibil aceasta la lanțuri forostuite; prin aceasta se ajunge la o considerabilă ușurare de greutate.

Deci lantul de otel patentat este lantul cel mai ieftin.

Lanțul acesta este făcut în diferite feluri și spre diferite scopuri; să aflu în deposit la

[2826] 19—25

Carol F. Jickeli, Sibiu.

Reparaturi în grabă, bine și ieftin.

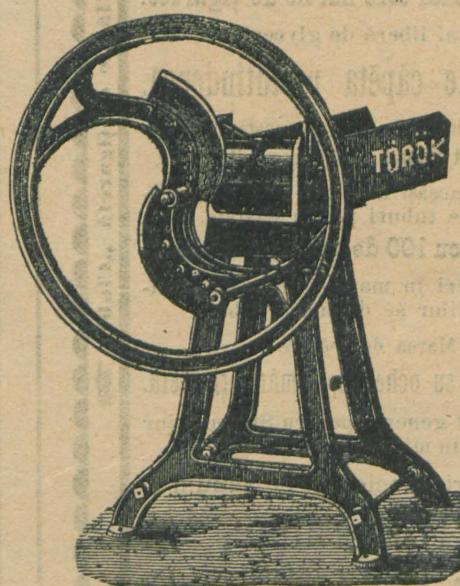
Andreiu Török

Fabrică de mașini agricole în Sibiu

recomandă stimaților domni economi fabricatele sale bine cunoscute în țeară și străinătate și de multe-ori premiate.

Tet felul de **pluguri** — pentru mersul ușor și bun al plugurilor mele dau garanță — **mașină de tăiat** de ale lui Haelerling și în deosebite mărimi, **teascuri** pentru stoarcerea oleilului, mustului de struguri și de poame, toate de un sistem probat ca bun, **vîrtej** (găpel) pentru căte 1—4 cai, **mașine de imblătit** (trierat) de mână, cu vîrtej, și cu vapor, mașini pentru alegerea grâului în 4 deosebite mărimi, mașină pentru desfacerea **cucuruzului**, **moară pentru păsat, pumpe** pentru afunzimi până la 20 metri, **mașini** de semănăt și triere, grape și altele:

Mai departe eu port neguțătorie de fer cu un mare magazin de nicoile, foi, mașini pentru șiroafe și pentru găurirea ferului, tinichea (pleu) pentru coperișe, sindile, apoi tot felul de alte instrumente și unele de lipsă făurărilor și lăcătarilor, toate de cea mai bună calitate. [314] 13—26

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Lista prețurilor ilustrată, gratis și franco.